

УДК 636.08.003

СУЧАСНИЙ СТАН СВИНАРСТВА В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

А. А. ТЕСЛЮК,

*Інститут агроекології і природокористування НААН**E-mail: tesliyk.aa@gmail.com*

***Анотація.** Херсонська область має високий потенціал для розвитку свинарства, проте, стан досліджуваної галузі в області вивчений недостатньо. Тому, сучасний стан свинарства області потребує детального вивчення, що і стало метою нашого дослідження.*

У статті проаналізовано сучасний стан галузі свинарства Херсонської області за наступними показниками: поголів'я свиней, статеві-вікова та вагова структура галузі, частка промислового виробництва продукції галузі, обсяги виробництва та реалізації свинини, продуктивність галузі. Порівняно досліджувані показники із відповідними показниками 2009 року. Проаналізовано стан галузі в розрізі адміністративних районів. За результатами проведеного аналізу встановлено, що дана галузь у 2016 році порівняно із 2009 роком зазнала деякого занепаду, адже показники, що характеризують її стан, зменшилися приблизно на 20–25 %. Виявлено, що впродовж досліджуваного періоду сільськогосподарські підприємства децю поступилися приватним господарствам населення і тепер вони однаковою мірою впливають на стан галузі свинарства Херсонської області. З'ясовано, що найбільше значення у розвитку галузі відіграють сільськогосподарські підприємства Олешківського, Каховського та Бериславського районів. Вагому роль відіграють також підприємства Новотроїцького, Горностаївського, Скадовського, Чаплинського, Білозерського, Великоолександрівського, Нововоронцовського, Верхньорогачицького та Генічеського районів.

***Ключові слова:** сучасний стан свинарства, свині, Херсонська область*

***Актуальність.** Свинарство – друга за значенням галузь тваринництва України, а її продукція нині становить третину валового виробництва м'яса в державі. За даними аналітичного відділу асоціації «Свинарі України» у січні – листопаді 2016 року в Україні вироблено майже 231 тис т свіжої, охолодженої та мороженої свинини, що на 4,1 % більше, ніж за аналогічний період 2015 року.*

Пріоритет розвитку цієї галузі надається завдяки таким важливим біологічно-господарським особливостям свиней, як всеїдність, багатоплідність,

економне використання кормів, придатність продукції забою для різноманітних кулінарних виробів повсякденного споживання та тривалого зберігання [7].

Херсонська область має високий потенціал для розвитку свинарства, адже ТзОВ «Фрідом Фарм Бекон» належить до 20 найпотужніших виробників свинини в Україні (за чисельністю маточного поголів'я). Важливу роль у виробництві свинини в області та країні відіграє ТОВ «Зоотехнологія» [9, 10].

Таким чином, вивчення сучасного стану галузі в області є актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням стану галузі свинарства в Україні займалися багато українських науковців, зокрема Іванюта В. Ф. [2], Оляднічук Н. В. [4], Рибалко В. П. [6, 7] та ін. Проте, незважаючи на достатню кількість публікацій щодо даного питання, стан досліджуваної галузі у Херсонській області вивчений недостатньо. Серед вчених, що приділили увагу регіональному аналізу, слід відзначити Руснак А. В. [13] та Мельничука Н. Г. [11], що описали стан галузі тваринництва в цілому. Однак, наведені дослідження висвітлюють лише загальну ситуацію до 2009 року. Тому, сучасний стан свинарства області потребує детального вивчення.

Мета дослідження – провести детальний аналіз сучасного стану галузі свинарства Херсонської області.

Матеріали і методи дослідження. Показники, що характеризують стан галузі свинарства області, отримані за даними Державного комітету статистики України [1, 5].

Стан галузі свинарства у Херсонській області описано за 2016 рік.

Результати дослідження та їх обговорення. Чисельність свиней 2016 року у Херсонській області, становила 157,4 тис. гол., що складає лише 80,6 % загального поголів'я свиней області у 2009 році. (під час наведеного періоду кількість свиней скоротилася на 37,9 тис. гол.).

Слід відзначити, що 17,4 % від загальної чисельності свиней (або 13,6 тис. гол.) склали поросята до 2 місяців, 6,9 % (5,4 тис. гол.) – основні

свиноматки, 3,3 % (2,6 тис. гол.) – свинки ремонтні старші 4 місяців, 1,8 % (1,4 тис. гол.) – свиноматки, що перевіряються.

У ваговій категорії переважали свині на відгодівлі живою масою від 50 до 80 кг (20,2 тис. гол. або 25,8 %), поросята живою масою до 20 кг (20,1 тис. гол. або 25,7 %) та свині на відгодівлі живою масою від 80 до 110 кг (10,9 тис. гол. або 13,9 %); свині живою масою понад 110 кг становили лише 1,4 % (1,1 тис. гол.).

Зазначимо, що у 2016 році роль сільськогосподарських підприємств у розвитку галузі свинарства також дещо знизилась: частка тварин, вирощених на промислових підприємствах, скоротилася з 54,5 % до 49,7 %. Так, чисельність свиней сільськогосподарських господарств Херсонської області у 2016 році становила 78,3 тис. гол., що на 10,5 тис. гол. менше відповідного показника 2009 року.

Проте, не зважаючи на те, що роль сільськогосподарських підприємств дещо знизилася, поголів'я свиней у господарствах населення області упродовж 2009 – 2016 рр. також скоротилося – на 27,4 тис. гол., тобто на 25,7 %.

Таким чином, обсяг вирощування свиней на сільськогосподарських підприємствах (у живій масі) 2016 року склав 13,4 тис. т. Найбільша частка вирощених свиней у Херсонській області припадає на Олешківський (32,8 % або 4,4 тис. т), Каховський (23,9 % або 3,2 тис. т) та Бериславський (15,7 % або 2,1 тис. т) райони. Значна частка свиней вирощена на сільськогосподарських підприємствах Новотроїцького, Горностаївського, Скадовського, Чаплинського, Білозерського, Великоолександрівського, Нововоронцовського, Верхньорогачицького та Генічеського районів.

Обсяги вирощування свиней спричинили високі показники реалізації свинини: у 2016 р. було реалізовано на забій 111,0 тис. свиней, що складало 70,5% від загальної чисельності свиней в області. У результаті такої реалізації було вироблено 12,5 тис. т м'яса (у живій масі). Найсуттєвішу роль у виробництві м'яса відіграють підприємства Олешківського (5,3 тис. т або 42,4 %) та Каховського (3,7 тис. т або 29,6 %) районів. Вагомий внесок у

виробництво свинини роблять також господарства Бериславського, Новотроїцького, Скадовського, Білозерського, Чаплинського, Нововоронцовського, Горностаївського, Великоолександрівського, Верхньорогачинського та Генічеського районів.

Так, співвідношення обсягу вирощування свиней до його реалізації на забій у досліджуваному регіоні склало 93,8 %. Найвищі показники характерні для Олешківського (120,7 %), Каховського (117,2 %), Великолепетиського (108,6 %) та Новотроїцького (99,9 %) районів.

Зазначимо, що середня жива маса тварин, які були реалізовані на забій, становила 113 кг. Найвищі такі показники характерні для Бериславського (202 кг) та Скадовського (155 кг) районів. Високими значеннями характеризуються також Каланчацький (121 кг), Білозерський (120 кг), Великолепетиський (117 кг), Новотроїцький (115 кг), Голопристанський (114 кг), Горностаївський (113 кг) та Олешківський (110 кг) райони.

Галузь свинарства у Херсонській області 2016 року характеризувалася високими показниками продуктивності тварин. Зокрема, одержаний приплід молодняку свиней становив 141,3 тис. гол. (або 1,7 тис. т) від 13,3 тис. свиноматок. Особливу увагу водночас заслуговують господарства Бериславського (6,3 тис. гол. (96,3 т) молодняку та 72,0 тис. гол. свиноматок), Каховського (відповідно 2,1 тис. гол. (23,3 т) та 22,0 тис. гол.) та Горностаївського (1,3 тис. гол. (13,8 т) та 13,1 тис. гол.) районів.

Приріст свиней від відгодівлі та нагулу на сільськогосподарських підприємствах області склав 13,3 тис. т. Між тим слід виділити сільськогосподарські підприємства Олешківського (4,4 тис. т або 33,1%), Каховського (3,2 тис. т або 24,1%), Бериславського (2,1 тис. т або 15,8%), а також Новотроїцького, Горностаївського, Скадовського, Чаплинського, Білозерського, Великоолександрівського, Нововоронцовського, Верхньорогачицького та Генічеського районів.

Проте, галузь свинарства, як і все тваринництво, зазнає збитків: за 2016 р. загинуло 7,8 тис. свиней. Найбільших збитків зазнали Бериславський (3,4 тис.

гол.), Олешківський (1,5 тис. гол.), Горностаївський (1,2 тис. гол.), Каховський (1,0 тис. гол.) та Великоолександрівський (0,6 тис. гол.) райони.

Таким чином, на кінець 2016 року у наявності на сільськогосподарських підприємствах області було 78,3 тис. свиней із середньою живою масою – 64 кг. Із них поросята до 2-х місяців склали 17,4 % (13,6 тис. гол.), основні свиноматки – 6,9 % (5,4 тис. гол.), ремонтні свинки старше 4 місяців – 3,3 % (2,6 тис. гол.), свиноматки, що перевіряються – 1,8 % (1,4 тис. гол.).

Найбільше поголів'я свиней зареєстровано в Олешківському (18,3 тис. гол.), Бериславському (16,7 тис. гол.) та Каховському (13,0 тис. гол.) районах.

Найвищі значення середньої живої маси характерні для підприємств Скадовського (127 кг), Верхньорогачицького (89 кг), Каланчацького (85 кг), Чаплинського (83 кг) та Великоолександрівського (76 кг) районів.

Поросят до 2 місяців найбільше налічувалося у Бериславському (4,0 тис. гол.), Каховському (2,7 тис. гол.), Горностаївському (1,7 тис. гол.) та Нововоронцовському (1,1 тис. гол.) районах.

Найбільша кількість основних свиноматок на кінець року була зосереджена у Бериславському (1,6 тис. гол.), Каховському (0,9 тис. гол.), Горностаївському (0,5 тис. гол.), Новотроїцькому (0,4 тис. гол.) та Нововоронцовському (0,3 тис. гол.) районах.

Ремонтних свинок старше 4-х місяців у підприємствах області найбільше налічувалося на підприємствах Бериславського (0,6 тис. гол.), Каховського (0,5 тис. гол.), Чаплинського (0,4 тис. гол.), Олешківського (0,3 тис. гол.), Горностаївського (0,2 тис. гол.) та Генічеського (0,1 тис. гол.) районів.

Найбільша чисельність свиноматок, що перевіряються, зареєстрована у сільськогосподарських підприємствах Бериславського (0,5 тис. гол.), Генічеського (0,3 тис. гол.), Верхньорогачицького (0,2 тис. гол.), Нововоронцовського (0,1 тис. гол.) та Каховського (0,1 тис. гол.) районів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного аналізу зроблено наступні висновки:

1. Галузь свинарства Херсонської області у 2016 році порівняно із 2009 роком зазнала деякого занепаду: показники, що характеризують її стан, зменшилися приблизно на 20–25 %.

2. Слід відзначити, що сільськогосподарські підприємства дещо поступилися приватним господарствам населення: тепер вони в однаковій мірі впливають на стан галузі свинарства Херсонської області.

3. Найбільше значення у розвитку галузі відіграють сільськогосподарські підприємства Олешківського, Каховського та Бериславського районів.

Перспективним напрямом досліджень є подальший аналіз тенденцій розвитку галузі з метою використання отриманих результатів для оцінки реального стану галузі, а також прийняття рішень щодо подальшого розвитку свинарства як важливої галузі тваринництва та забезпечення населення якісною продукцією.

Список літератури

1. Виробництво продуктів тваринництва та кількість сільськогосподарських тварин в господарствах Херсонської області за 2016 рік: стат. бюлетень / відп. за вип. О. О. Бабенкова. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2017. – 56 с.

2. Іванюта В. Ф. Стан і проблеми виробництва продукції свинарства в Україні / В. Ф. Іванюта, Н. М. Бейдик // Агросвіт. – 2008. – № 10. – С.25–27.

3. Мельничук Н. Г. Аналіз стану тваринництва в Херсонській області [Текст] / Н. Г. Мельничук // Агросвіт. – 2011. – № 11. – С. 47–49.

4. Оляднічук Н. В. Основні напрями підвищення рівня інтенсифікації свинарства / Н. В. Оляднічук // Економіка АПК. – 2008. – № 6. – С. 90–94.

5. Підсумки обліку худоби та птиці, виробництво окремих видів продукції тваринництва в усіх категоріях господарствах за 2009 рік: стат. бюлетень / відп. за вип. О. О. Бабенкова – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2010. – 65 с.

6. Рибалко В. П. Свинарство – національна галузь / В. П. Рибалко // Пропозиція. – 2010. – № 1. – С. 116–118.

7. Рибалко В. П. Свинарство. Яка ж то Україна без вітчизняного свинарства! [Електронний ресурс] / В. П. Рибалко. – Режим доступу: <http://agroua.net/animals/catalog/ag-4/a-0/info/aig-72>.

8. Руснак А. В. Аналіз сучасного стану виробництва сільськогосподарської продукції в Херсонській області [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53870.doc.htm.

9. ТОП-30 виробників свинини [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://agravery.com/uk/posts/show/top-30-virobnikiv-svinini>.

10. Україна: Рейтинг найпотужніших виробників свинини 2015-го [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pigua.info/uk/top/17>.

References:

1. Babenkova, O.O. ed. (2017). Vyrobnystvo produktiv tvarynnystva ta killkist' silskohospodarskykh tvaryn v gospodarstvakh Khersons'koi oblasti za 2016 rik: statystychnyj biuleten [Production of livestock products and number of farm animals in farms of Kherson oblast for 2016 year: statistical bulletin]. Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskij oblasti, 56.

2. Ivaniuta, V.F., Bejdyk, N.M. (2008). Stan i problemy vyrobnystva produktsii svynarstva v Ukraini [The state and problems of pig production in Ukraine]. Agrosvit, 10, 25–27.

3. Mel'nychuk, N.H. (2011). Analiz stanu tvarynnystva v Khersons'kij oblasti [Analysis of state of livestock breeding in the Kherson region]. Agrosvit, 11, 47–49.

4. Oliadnichuk, N.V. (2008). Osnovni napriamy pidvyschennia rivnia intensyfikatsii svynarstva [Main directions of increasing the level of pig breeding's intensification]. Ekonomika APK, 6, 90–94.

5. Babenkova, O.O. ed. (2010). Pidsumky obliku khudoby ta ptytsi, vyrobnystvo okremykh vydiv produktsii tvarynnystva v usikh katehoriakh gospodarstvakh za 2009 rik: statystychnyj biuleten [Results of accounting of livestock and poultry, production of certain types of livestock products in all categories of farms for 2009: statistical bulletin]. Kherson, Ukraine: Holovne upravlinnia statystyky u Khersons'kij oblasti, 65.

6. Rybalko, V.P. (2010). Svynarstvo – natsional'na haluz' [The pig industry is a national industry]. Propozytsiia, 1, 116–118.

7. Rybalko, V.P. Svynarstvo. Yaka zh to Ukraina bez vitchyznianoho svynarstva! [Swine breeding. What is Ukraine without domestic pigs!]. Available at: <http://agroua.net/animals/catalog/ag-4/a-0/info/aig-72>.

8. Rusnak A.V. Analiz suchasnoho stanu vyrobnystva sil'skohospodars'koi produktsii v Khersons'kij oblasti [Analysis of the current state of agricultural production in the Kherson region]. Available at: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53870.doc.htm.

9. TOP-30 vyrobnikiv svynyny [TOP-30 pork producers]. Available at: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-30-virobnikiv-svinini>.

10. Ukraina: Rejtynh najpotuzhnishykh vyrobnikiv svynyny 2015-ho [Ukraine: The rating of the most powerful pork producers in 2015]. Available at: <http://pigua.info/uk/top/17>.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ СВИНОВОДСТВА В ХЕРСОНСКОЙ ОБЛАСТИ

А. А. Теслюк

Аннотация. Херсонская область имеет высокий потенциал для развития свиноводства, однако состояние исследуемой отрасли в области изучено недостаточно. Поэтому современное состояние свиноводства области требует детального изучения, что и стало целью нашего исследования.

В статье проанализировано современное состояние отрасли свиноводства Херсонской области по следующим показателям: поголовье свиней, половозрастная и весовая структура отрасли, доля промышленного производства продукции отрасли, объемы производства и реализации свинины, производительность отрасли. Исследуемые показатели сравнены с соответствующими показателями 2009 года. Проанализировано состояние отрасли в разрезе административных районов. По результатам проведенного анализа установлено, что данная отрасль в 2016 году по сравнению с 2009 годом претерпела некоторого упадка, ведь показатели, характеризующие ее состояние, уменьшились примерно на 20–25 %. Выявлено, что на протяжении исследуемого периода сельскохозяйственные предприятия несколько уступили частным хозяйствам населения и теперь они в равной степени влияют на состояние отрасли свиноводства Херсонской области. Установлено, что наибольшее значение в развитии отрасли играют сельскохозяйственные предприятия Алешковского, Каховского и Бериславского районов. Весомую роль играют также предприятия Новотроицкого, Горностаевского, Скадовского, Чаплинского, Белозерского, Великоалександровского, Нововоронцовского, Верхнерогачицкого и Генического районов.

Ключевые слова: современное состояние свиноводства, свиньи, Херсонская область

THE CURRENT STATE OF THE PIG FARMING IN KHERSON REGION

A. A. Tesliuk

Abstract. Kherson region has a high potential for the development of pig breeding, but the state of the researched industry in the region is not studied enough. Therefore, the current state of pig farming in the region requires a detailed study, which became the purpose of our study.

The article analyzes the current state of the pig industry in the Kherson region on the following indicators: pig population, sex-age and weight structure of the industry, share of industrial production of the industry, production and realization volumes of pork, productivity of industry. Researched indicators compared with corresponding indicators of 2009 year. The state of the industry is analyzed in the context of administrative districts. According to the results of the analysis, it was

established, that this branch in 2016 year, comparatively with 2009 year, has experienced a certain decline, because indicators, which characterizing its state, decreased by about 20–25%. It was found, that during the researched period, agricultural enterprises any conceded to private households and they have the same effect on the state of the pig industry in the Kherson region now. It was revealed, that agricultural enterprises of Oleshkivs'koho, Kakhovs'koho and Beryslavs'koho districts play the most important role in the development of the industry. Important role is played by the enterprises of Novotroits'koho, Hornostaivs'koho, Skadovs'koho, Chaplyns'koho, Bilozers'koho, Velykooleksandrivs'koho, Novovorontsovs'koho, Verkh'orohachyts'koho and Heniches'koho districts too.

Keywords: *modern state of pig industry, pigs, Kherson region*